

Căutarea de senzații, așa cum a fost operaționalizată de Zuckerman (Zuckerman, 2004), este o trăsătură de personalitate care ne afectează direct sau indirect comportamentul. Nivelul căutării de senzații variază în funcție de vârstă. Căutarea de senzații este o trăsătură ce se manifestă preponderent în adolescență și maturitatea timpurie, pe urmă se reduce treptat. S-a observat că apogeul acestei trăsături coincide cu perioada cuprinsă între 18 și 25 de ani pentru populația generală (Zuckerman, 2007), adolescenții având nivelul cel mai crescut de căutare a senzațiilor (Delignieres, Sabas, 1995). În extrema cealaltă, se află declinul căutării de senzații. Declinul merge în paralel până după 60 de ani (Roth, Schumacher, Brahler, 2005). Mai mult decât atât, s-a dovedit că declinul în căutarea de senzații tari nu este doar unul la nivel declarativ, ci este un declin real al nevoii de a trăi experiențe „puternice” (Roth, Hammelstein, Brahler, 2007). Căutarea de senzații a fost definită drept o trăsătură de personalitate caracterizată de nevoia de angajare în activități variate, complexe, intense, cu un grad scăzut de predictibilitate și de asumarea a unor riscuri fizice și sociale pentru plăcerea pe care o aduc astfel de experiențe, mai curând decât pentru caracterul riscant al acestora. Persoanele căutătoare de senzații au nevoie de un nivel înalt de stimulare pentru a-și menține dispoziția. Dacă nivelul de stimulare scade, va scădea și dispoziția căutătorilor de senzații; prin urmare aceștia vor tinde să caute un nivel de stimulare pe cât de ridicat posibil. Acest nivel optim de stimulare poate fi obținut prin implicarea în activități ce pot lua forma unor sporturi extreme sau a unor vocații incitante și creative.

În ceea ce privește diferențele determinate de sex, diferențele dintre bărbați și femei sunt semnificative statistic, dar mici, bărbații obținând scoruri mai mari decât femeile (Roth et al., 2005). În materie de diferențe de gen, rezultate interesante s-au obținut când doi cercetători, Saxvik și Joireman, au corelat căutarea de senzații cu acceptarea rolului de gen și ajustarea psihosocială la femei (Saxvik, Joireman, 2004). Un nivel crescut de căutare de senzații la femei, prezice o compatibilitate scăzută cu rolul de gen. Această incompatibilitate prezice la rândul său, o încredere în sine scăzută (Saxvik, Joireman, 2004). Contextul în care femeile cu nivel înalt de căutare de senzații trăiesc poate să influențeze ajustarea lor la mediu (Saxvik, Joireman, 2004). Pentru femeile dintr-un mediu conservator, nivelul crescut de dezinhibiție prezice compatibilitate scăzută cu rolul de gen și încredere în sine scăzută. Comportamentele unor astfel de femei pot fi de tipul gambling-ului, sexului periculos, consumului de alcool și participarea la petreceri deocheate (Saxvik, Joireman, 2004).

Pentru femeile ce trăiesc într-un mediu liberal, un nivel crescut de susceptibilitate la plictiseală prezice compatibilitate scăzută cu rolul de gen, comportamente specifice genului reduse și încredere în sine scăzută. Acestea au o tendință mai mare de a se asocia grupurilor de bărbați, de a fi plictisite de discuțiile „între fete” și prin urmare, riscă să fie văzute ca fiind mai retrase (Saxvik, Joireman, 2004). În materie de diferențe de statut social se pare că în grupurile sociale

cu un status socio- economic crescut (venit mai mare și nivel al educației crescut) nivelul căutării de senzații tari este mai mare. Pentru aceste rezultate, mărimea efectului este mică (Roth et al., 2005).

În același timp, această trăsătură de personalitate îi poate predispune pe adolescenți la implicarea într-o serie de comportamente riscante, dintre care unele pot prezenta consecințe negative în planul sănătății și în plan socio-legal (consumul de substanțe, condusul riscant, comportamentul sexual riscant, conduite delincvente etc).

Crearea unui program de prevenție care să adreseze populația căutătorilor de senzații trebuie să țină cont de particularitățile acestor persoane și de funcția pe care angajarea în comportamente de risc o joacă în economia lor psihică. Simpla informare, apelul la rațiune sau la frica referitoare la consecințele negative ale angajării în comportamente de risc nu sunt suficiente pentru a stopa sau a preveni angajarea căutătorilor de senzații în comportamente care aduc promisiunea unei recompense importante. Este dificil să modificăm o trăsătură de personalitate, însă este posibil să influențăm mult modalitatea în care aceasta se exprimă în plan comportamental.

Pentru a asigura succesul unei intervenții pe termen lung, un program de prevenție ar trebui să se traducă în reducerea impactului factorilor de risc, în creșterea influenței factorilor de protecție și în echiparea adolescenților cu abilități menite să îi ajute să facă față cu succes schimbărilor specifice vârstei.

contact: Diana Mariana Apopi, psiholog și psihoterapeut sub supervizare
diana@sighet-online.ro